

Sofus M. Jakobsen

Søgan um Adon

Í einum landi langt burturi búði ein kongur. Hesin kongur var mætari enn allir aðrir kongar har um leiðir. Hann hevði nógv fólk í vinnu ávísar tíðir á árinum, til at byggja stórar bygningar og standmyndir. Um várið og um heystið arbeiddu fólk ið við at sáa og heysta. Ein partur av landinum, var sera gróðrarmikil, so fólk ið livdi væl, men tá einki arbeiði var við jarðarbrúkið, arbeiddi fólk ið hjá kongi og fingtu tey mat og tað teimum tørvaðu. Nakrir av monnunum arbeiddu í grótbrotum langt inni í landinum, og teir vórðu burtur í fleiri vikur í senn, men ein stórir partur arbeiddi heima, ikki langt burtur frá sínum búðstaði.

Har búði eisini ein familja við fyra børnum, tann elsti æt Leo. Í heimi teirra høvdu tey ymisk djór, tey høvdu høsn, seyð og neyt.

Leo dugdi sera væl at passa djórini, so tað var ein stórir lætti hjá foreldrunum, tí pápin arbeiddi við at høgga grót. Leo fór av og á at vitja pápa sín í arbeiði hansara, og honum dámdi sera væl at standa og hyggja at, meðan menninir arbeiddu við grót. Hann hevði altíð okkurt gott heimanífrá, sum mamma hevði gjørt til, so pápin var glaður at fáa vitjan av Leo.

Mamma Leo var ein megnar kvinna, hon hevði, sum ung arbeitt í køkinum hjá kongi og har hevði hon lært nógv um matgerð og annað húsligt arbeiði, hetta var ein eydnurík familja.

Leo gekk í skúla, har hann lærdu at lesa, skriva og rokna. Skriftmálið var ein myndaskrift, men hann blivu framúr góður til at lesa og skriva. Leo skaraði heilt framúr, so hann fekk loyvi at tilegna sær allan tann vísdóm, ið var at fáa har í landinum.

Hetta landið var sermerkt fyri sín vísdóm, listarligan kunnleika og dugnaskap. Tá Leo var vaksinn, fekk hann eitt starv hjá kongi, og hann var nógv avhildin. Hann kom at verða skeinkari hjá kongi, og tað var eitt sera ábyrgdarfullt starv, tí har var altíð onkur, ið lá kongi eftir lívinum við at koyra gift í tað, sum kongur drakk ella át.

Ein onnur av teimum mongu familjunum har í landinum, ið hevði til arbeiðis, at bera vatn til arbeiðismenninar og tað var familjan hjá Roi. Roi hevði tvey onnur syskin og hann var miðlingabarn. Roi skar framúr á mongum økjum. Í skúlanum lærði hann væl, so foreldur hansara hildu honum til, at ganga í skúla. Hann fekk eisini eina góða útbúgving, sjálvt um foreldurni vóru fátøk. Roi hevði stóran áhuga í matgerð, hann hjálpti altíð móður síni í køkinum, tá okkurt var at gera. Roi fór at útbúgva seg innan matgerð. Fólk lögdu skjótt merki til hansar dugnaskap innan matgerð. Hann fekk starv sum hovmeistari hjá kongi. Hetta var eitt sera stórt og ábyrgdar fullt starv. Hetta starv ræktaði hann væl, so kongur bleiv góður við Roa, og honum dámdi væl arbeiðið hjá

sær. Hann arbeiddi í mong ár, so kongur og hann kendust sera væl og tosaðu ofta saman. Um tað var eitthvørt kongur ynskti lýst, heitti hann altíð á Roi ella Leo, sum hann metti vera sínar nærmastu tænaðsmenn.

Í grannalandinum hjá konginum búði ein maður, hann hevði fleiri synir, teir livdu av landbúnaði. Faðirin var ein stórur maður har í landinum og var høgt virdur.

Ein av synunum æt Adon. Hann var rættuliga sjálvsamur, men faðirin var betur við Adon enn hinar synir sínar, tí hann hevði fingið hann í ellisárum. Hetta gjørði at brøðurnir fingi agg til Adon.

Dreingirnir hjá hesum manni røktaðu seyðin hjá faðir sínum. Adon heðv ofta dreymar. Hann fortaldi brøðrum sínum, um dreymarnar hann hevði droymt. Hann segði við teir:

"Hoyri nú tað, ið eg havi droymt! Tað var mær, sum vit bundu kornbundi úti á akrinum, og tá reisti mitt bundi seg upp og varð standandi, men tykkara bundi stóðu rundanum og boygdi seg fyri mínum bundi".

Tá søgdu brøður hansara við hann.

"Tú skalt kanska vera kongur okkara, ella ráða yvir okkum." Og teir hataðu hann enn meira fyri dreymar hansara og fyri tað, ið hann hevði sagt.

Einaferð hevði Adon verið heima við hús, og fór út aftur til brøður sínar at passa seyðin. Tá hann kom út til tað staði, hann roknaði við at brøður hansara hildu til, vóru teir fluttir harfrá. Hann mætti tá einum manni, sum visti at siga, at teir vóru farnir nakað norður eftir. Hann gekk so tann vegin, maðurin hevði víst honum. Brøður hansara sóu hann, meðan hann enn var langt burtur, men áðrenn hann var komin til teirra, lögdu teir ráð upp um at drepa hann. Teir søgdu hvør við annan.

"Hyggið har kemur hasin droymarin!"

Táið tann elsti bróðurin hoyrdu, hvat teir høvdu í huga segði hann bestemtur, at teir skuldu ikki drepa bróður sín. Tann elsti bróðurin hevði veri nakað burtur frá hinum og passa fylgi sítt. Nakrir handilsmenn vóru komnir har framvið og brøðurnir avgjördu, at selja Adon til hesar handilsmenn. Hesir tóku hann so við sær, men tá tann elsti bróðurin kom aftur, var hann fúkandi illur um tað, sum brøður hansara høvdu gjørt.

Handilsmenninir tóku Adon við sær heim og seldu hann til lívverjuna hjá hesum mæta kongi í grannalandinum. Alt eydnaðist væl hjá Adon, so hann var væl dámdur hjá harra sínum lívverjanum, og hann slap at ganga honum til handa. Hann setti Adon yvir húsi sínum, og frá tí stund, signaði Gud húsið hjá hesum manni. So leit hann alt, ið hann átti, upp í hendurnar á Adon, og hann hevði ikki eyguni eftir honum í nøkrum uttan í matinum, ið hann sjálvur át.

Men Adon var væl vaksin og sá gott út. Nakað eftir hetta vendi konan hjá lívverjanum eygu síni at Adon og segði.

"Kom og verð hjá mær!"

Men Adon vildi ikki og segði við konu harra síns:

"Harri mín hevur ikki eyguni eftir mær í nøkrum í øllum húsi sínum, alt tað, ið hann eigur, hevur hann litið mær upp í hendur. Hann hevur einki annað sýtt mær uttan teg, tí tú ert jú kona hansara! Hvussu kundi eg gjørt eina so ónda

gerð!" Og tá hon dag um dag tosaði hetta við Jón, vildi hann ikki vera henni til vildar, ella hava nakað við hana at gera.

Men so ein dagin, ið hann kom inn í húsi at gera arbeiði sítt, og eingin annar var inni, tók hon í kapp hansara og segði:

"Kom og verð saman við mær."

Men hann leyp av stað og flýddi, men kappin kom at liggja eftir í hondum hennara. Tá hon nú sá, at hann var flýddur og hon hevði kappan eftir í hondini, rópti hon eftir tænastrúfólkkum sínum og segði við tey:

"Her síggja tit! Hann hevur fingið okkum Adon her í húsið at føra skomm yvir okkum. Hann kom inn til mín og vildi verða hjá mær, men eg rópti alt tað, eg var ment, og tá ið hann hoyrði, at eg skar í róp, slepti hann kapp sínum og flýddi av húsinum!"

Hon lat nú kappan hansara verða liggjandi hjá sær, inntil harri hansara kom til hús og segði, so tað sama við mann sín.

Tá harri hansara hoyrði tað, ið kona hansara segði, kom ógvuliga ilt í hann og hann tók Adon og setti hann í fangahús hjá kongi.

Adon varð sitandi har í fangahúsinum í langa tíð. Hann var væl lýddur av øllum í fangahúsinum, og hann fann náði hjá fyristøðumanninum í fangahúsinum, sum setti hann, at ansa eftir hinum fangunum í fangahúsinum, og at skipa fyri øllum, ið har skuldi verða gjørt. Fyristøðumaðurin hevði ikki eyguni eftir nøkrum, ið Adon varð liti upp í hendur.

Ein dagin hendi tað, at nakrir av hirð kongsins vóru ónøgdir við, at kongur ikki hevði framflutt teir til eitt hægri srtarv. Teir tosaðu so við Roi um hetta, og lovaðu honum, um hann vildi verða við í hesi ráðager, at hann so skuldi verða settur inn, sum kongur har í landinum. Kongur fekk at vita, hvat var í umbúna og var noyddur at taka Roi og allar teir samansvornu og setta teir í fangahúsið, til teir fingi dóm sín.

Ein av teimum handtiknu legði ilt inn fyri kong um Leo, sum stóð kongi sera nær. Hetta gjørði hann í øvundsjúku. Hann segði kongi, at Leo hevði fingið lova stóra peningánøgd, um hann vildi verða við at taka lívið av kongi. Kongur varð í døpurhuga av øllum hesum, hann hoyrði, og visti ikki, hvat var rætt ella skeivt, ið sagt varð um Leo. Kongur var góður við Leo. Fyri ikki at taka nakran váða setti hann eisini Leo frá starvi sínum, Hóast tað var við ringum tannabiti at hann gjørði hetta.

Kongur setti Leo saman við øllum hinum samansvornum í fangahúsið hjá lívverjanum hjá kongi. Í hesum fangahúsi hevði Adon nú siti í mong ár. Eina náttina droymdi Leo og Roi, hvør sín dreym, ið leyp hvøkk á teir. Tá Adon kom inn til teir henda morgunin, sá hann á teimum, at teir vóru mótfaldnir, hann spyr teir, hví teir sóu so sorgarbundnir út. Teir svaraðu:

"Vit hava droymt hvør sín dreym og eingin kann tíða okkum teir."

Adon svaraði teimum:

Latið meg hoyra tað, ið tit hava droymt."

Tá teir høvdu fortalt Adon dreymarnar, útleigði hann teimum teir: Leo skuldi setast inn aftur í starv sítt hjá kongi, sum skeinkjari, men Roi skuldi líða ta syndaligu lagnu, at verða hongdur.

Tá Leo slapp úr fangahúsinum, segði Adon við hann:

"Hevði tú nú bert vilja minst til meg, og havt meg á orði fyri kongi, so eg slapp út úr hesum húsi. Tí eg eri tikin úr einum øðrum landi, og heldur ikki her havi eg gjørt nakað, sum teir kunnu seta meg í fangahús fyri." Leo lovaði Adon, at hann skuldi bera ynski hansara fram fyri kong. Men tá Leo kom út, hugsaði hann ikki um Adon - hann gloymdi hann.

So hendi tað, tá tvey ár vóru gingin, at kongur hevði ein dreym og hann vaknaði, men kongur sovnaði aftur og hevði uppaftur ein dreym.

Um morgunum var hann í døpurhuga. Hann sendi boð eftir øllum spámonnum og vísmonnum í landinum og segði teimum dreymin; men eingin var, ið kundi týða kongi dreymin. Tá tók skeinkarin Leo til orða og segði við kong:

"Eg noyðist í dag at minnast á syndir mínar! Hina ferð, ið kongur var illur við tænara sínar og læt Roa og meg seta fastar í húsunum hjá lívverjanum, tá droyndu vit einaferð hvør sín dreym. Saman við okkum var ein ungur maður, ið æt Adon, og tá vit søgdu honum dreymar okkara, so týddi hann okkum dreymar, og soleiðis, sum hann týdd teir, soleiðis gekk tað: Eg varð settur aftur í embætið mítt og hin hongdur. Tá sendi kongurin boð eftir Adon, og teir skundaðu sær at fáa hann út úr fangahúsinum. Tá hann nú hevði gjørt seg til, steig hann framm fyri kongin. Kongurin segði nú við Adon:

"Eg havi havt ein dreym og eingin er, sum kann týða mær hann, men eg havi hoyrt um teg, at tú kanst týða dreymar!"

Adon svaraði kongi:

"Tað stendur ikki til mín - Gud skal geva eitt svar, sum spáar kongi eydnu."

So segði kongurin Adon, hvat hann hevði droymt, og Adon svaraði kongi:

"Báðir dreymarnir, hava sama týðning. Og Adon útleggi konginum dreymin. "Tað skuldi koma sjey ár við stórari yvirflóð um alt landið. Men aftaná tey, koma sjey hungursár. Nú skuldi kongurin vælt sær ein skilagóðan og vísan mann og sett hann, sum leiðara har í landinum."

Tá segði kongurin við tænara sínar:

"Hvar finna vit ein slíkan mann?"

Teir valdi síðani Adon at standa fyri húsi kongsins, og kongurin segði at alt fólk skuldi rætta seg eftir hvat, ið Adon segði. Adon fór so og ferðaðist runt um alt landið fyri at skipa fyri teimum neyðugu tiltøkum, nú hesi góðu árinu komu. Adon var 30 ára gamalur tá hann fekk hetta starv. Tey sjey árinu, ið yvirflóðin vardi, gav landi stóra grøði, og tað rúgvuðist upp í øllum landinum, ein ófør mongd av korni, so teir til endans góvust við at mála tað, tí tað var ógjørligt at halda roknskap við tí.

Tá so tey sjey árinu, ið yvirflóðin vóru av, komu tey sjey hungursárinu, soleiðis, sum Adon hevði sagt. Tá varð hungursneyð í øllum londunum har um leiðir. Men í hesum landi var breyð at fáa, og fólk skiptu til kong eftir breyði; men kongur segði:

"Farið til Adon og geri, sum hann sigur."

Úr øllum londunum komu teir at keypa korn frá Adon, tí hungursneyðin var svár í hesum londunum. Brøður Adons komu eisini at keypa korn frá honum. Adon kendi brøður sínar, beinanvegin hann sá teir; men hann lætst fremmandur fyri teimum, var harligur í orðum, og spurgdi teir, hvaðani teir komu, og teir fortaldi honum hvørjir teir vóru og hvaðani teir komu. Sjálvt um

Adon kendi brøður sínar, kendu teir ikki hann. Adon skilti, hvat teir tosaðu um, men Adon tosaði við teir gjøgnum tolk. Adon vendi sær burtur og græt. Teir fingi so tað korni teir høvdu biði um og fóru so heim aftur til land sítt.

Tá teir komu heim, fortaldu teir faðir sínum, at maðurin, ið ráddi har í landinum var harðligur ímóti teimum. Men hungursneyðin var stór, so faðir teirra var noyddur at senda teir avstað aftur, at keypa korn. Tá teir vóru komnir, segði Adon við tænarara sínar, at teir skuldi bjóða teimum inn í hús sítt, teir vóru ógvuliga ræddir at mæta Adoni. Tá teir vóru sessaðir, segði Adon við brøður sínar:

"Eg eri Adon, brøður tykkara, sum tit seldu til handilsmenninar. Men tit skulu ikki verða ringir um hetta, at tit seldu meg higgar, tí til at bjarga lívinum hevur Gud sent meg higgar undan tykkum. Tá tit nú koma heim aftur, sigi so við pápa, at Adon livur, og komi síðani her til mín at búgva, tí hungursneyðin kom at varða nøkur ár enn."

Táið teir komu heim aftur fortaldu teir faðir sínum, at Adon livdi og var ein stórur maður har í landinum. Sjálvst um faðir teirra var gamal so yngsti hann av øllum huga, at síggja son sín aftur. Teir tóku so við sær alla familjuna, fæ sítt og alt tað, ið teir átu og komu til Adon at búgva. Táíð Adon sá faðir sín leyp hann um hálsin á honum og græt leingi í ørmun hansara.

Ættarfólkið hjá Adon varð búgvandi har í landinum í mong ár. Tá Adon var vorðin gamal, segði hann:

"Nú doyggi eg, men Gud skal vissuliga føra tykkum burtur aftur úr hesum landi, heim til tykkara egna land." Og við brøðir sínar segði hann:

"Tá tit flyta úr hesum landi, føri tá bein míni burtur higani heim til mítt egna land."

Tað komu aðrir kongar til eftir hetta, sum einki vistu um hvussu Adon.

Fólk hansara kom at træla undir hesum kongum. Men ein dagur kom táið ættarfólkið hjá Adon flutti heim aftur til sítt egna land. Ferðin heim var long, men tey høvdu, sum lovað, beinini av Adon við sær, og jarðu tey í føðilandi hansara. Fólkið livdi eftir hesa útleigd væl í sínum egna heimlandi.